

[Sigsgaard.]

håbet om, at statsministeren og kulturministeren og andre modstandere af reklamen kan holde fast over for den pression, som de nu skal udsættes for. Man har jo åbenbart — det er fremgået af debatten her — nu besluttet at slå et vældigt slag for, at vi om 2 år skal have reklamen ind i TV.

Det var jo ikke tilfældigt, at man talte så meget om denne revision om 2 år, og jeg tror ikke, man skal gå så let hen over det, som hr. Morten Lange gjorde. Jeg tror virkelig, at der er grund til, at modstanderne af reklame i TV lægger sig på sinde, at man nu altså har lagt den plan, at vi om 2 år skal have reklamen ind i billedet, og at modstanderne gør sig klar til at modstå den vældige pression, vi vil komme ud for. Det er jo kapitalstærke grupper, der står bag dem, der ønsker reklamen i fjernsynet.

I øvrigt kan vi støtte lovforslaget.

Ministeren for kulturelle anliggender (*K. Helveg Petersen*): Jeg takker ordførerne for tilslutning til lovforslaget.

Hr. Holst rejste spørgsmålet om, hvornår radiokommissionen er færdig med sit arbejde. Det er vanskeligt at spå noget om kommissionsarbejdets varighed, men det varer vel 1½-2 år. Men dette siges med alt muligt forbehold.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt man kunne have ventet med dette problem, indtil radiokommissionen var færdig med arbejdet, vil jeg gerne sige, at jeg mener, det er sikrest, at lovforslaget gennemføres.

Hr. Evan Jensen var inde på § 4. Jeg vil gerne sige, at der er nogle spørgsmål dér, vi kan diskutere med ministeren for offentlige arbejder, og der er nogle oplysninger, der kan gives i udvalget.

Må jeg så sige med hensyn til det principielle spørgsmål, som nogle har været inde på — hr. Morten Lange og hr. Sigsgaard og hr. Simonsen og vel også hr. Evan Jen-

sen — at dér vil jeg gerne understrege, at radiokommissionen jo er sat til at behandle alle de principielle spørgsmål, hvilken ordning vi skal have, og hvordan ordningen skal finansieres. Jeg vil da gerne her sige, at jeg personlig er modstander af reklame i fjernsynet, men jeg mener, at vi nu skal afvente radiokommissionens betænkning, før vi får en tilbundsgående drøftelse af alle disse problemer. Der bliver rig adgang dertil, og der sker jo intet, før denne betænkning foreligger. Vi har ved vedtagelsen af radioloven af 1959 faktisk besluttet, at vi ikke vil have private programmer, og det er denne principbeslutning, der i realiteten i øjeblikket kunne omstødes af de tekniske forudsætninger, der foreligger. Derfor må vi holde på, at skulle vi ind på en helt ny situation, skal det i hvert fald være efter en diskussion om alle de principielle problemer.

Jeg takker for modtagelsen af lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af forbrugsskatter [af Aksel Larsen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. VIII) findes i tillæg A. sp. 1025, fremsættelsen i tidenden sp. 499).

Sagen sattes til forhandling.

Finansministeren (Poul Møller): I sin fremsættelsestale udtalte hr. Aksel Larsen, at regeringen ikke har stillet konkrete forslag i udsigt om ændringer i punktafgifterne. Dette må formentlig bero på en fejltagelse, da det jo klart fremgår af den skriftlige del af statsministerens åbningstale, at regeringen allerede i dette efterår vil fremsætte lovforslag om en teknisk revision af spiritusbeskatningen og chokolade- og sukkervareafgifterne, og regeringen har indledt forhandlinger med restaurations- og hotel erhvervet om de afgifter, der rammer specielt dette erhverv, ligesom der vil blive fremsat lovforslag om tekniske ændringer af momsloven. Jeg regner med, at lovforslagene vil komme frem omtrent samtidig med finanslovforslaget og forslaget til udskrivningslov for 1969-70.

Også regeringen ser naturligvis meget gerne skattetrykket lettet, men vi anser det for rigtigst at bevare stabiliteten i økonomien og må fraråde en lovgivning, som ilskomt vil føre os tilbage til en inflationstynget økonomi med de risici for betalingsbalance, prisudvikling og beskæftigelse, som dette vil medføre. Vi har netop i dag modtaget meddelelse om, at 17 pct. af den danske industri ved sidste kvartalskifte manglede arbejdskraft, samtidig med at ledighedsprocenten lå imellem 2½ og 3 pct. Dette må give os anledning til at overveje, om vor arbejdsformidling og vort arbejdsmarked er smidigt nok.

Regeringen mener altså, at vi i det store og hele må fastholde den økonomiske politik, der er tilrettelagt. Det, der kan blive tale om, er mindre korrektioner, hvilket også klart fremgik af den åbningstale, statsministeren holdt den 1. oktober. En gennemførelse af det forslag, som hr. Aksel Larsen og andre her har fremsat, vil imidlertid medføre en total forandring i den økonomiske politik, og forslaget tilsigter vel en sådan total forandring. De i forslaget til folketingsbeslutning foreslåede afgifts-nedsættelser er så omfattende, at en gennemførelse af dem umiddelbart vil bevirke en stigning i det samlede forbrug, idet afgifts-nedsættelserne vil forøge realværdien af forbrugernes disponible indkomst. Hvor stor en del af denne indtægtsstigning der så vil blive anvendt på et afgiftspligtigt forbrug, og hvor stor en del der vil blive anvendt

på afgiftsfrit forbrug eller på opsparing, er det naturligvis vanskeligt at afgøre.

De beregninger, der er foretaget over de ærede medlemmers forslag, er foretaget ud fra den forudsætning, at forbruget forbliver det samme som det hidtidige, og derfor vil de tal, jeg nu skal nævne, nok ligge noget over det, der vil blive aktuelt som statens provenutab, såfremt forslaget gennemføres. Går man ud fra denne forudsætning, vil man i forhold til forslaget til finanslov for 1969-70 få et provenutab ved de under 1-8 nævnte punkter på omkring 1.725 mill. kr.

Med hensyn til forslagens punkt 9 vedrørende registreringsafgiften for motorkøretøjer skal jeg bemærke, at en omlægning af registreringsafgiften til en løbende afgift med samme provenu kun kan ske over en længere årrække. I mellemtiden vil der opstå et meget stort indtægtstab for statskassen. Dette hænger sammen med, at den løbende afgift, der skal erstatte den hidtidige registreringsafgift, ikke efter vort skøn kan omfatte personbiler, hvoraf der er betalt registreringsafgift før den foreslåede afgiftsomlægning. Først når den nuværende vognpark er udskiftet, vil indtægten af den løbende afgift derfor andrage et beløb, der svarer til den gældende registreringsafgift. I det første år — som jo er afgørende for landets konjunkturpolitik — vil det dreje sig om et indtægtstab på ca. 1.100 mill. kr. og sammenlagt med de tal, jeg nævnte for punkterne 1-8, vil forslaget altså i værste fald medføre et indtægtstab for staten på 2.800 mill. kr.

Det er klart, at et provenutab på denne størrelse er langt, langt ud over de grænser, som regeringen vil kunne acceptere. Anderledes ville det naturligvis kunne forholde sig, hvis forslagsstillerne samtidig havde anvist besparelser, som kunne samle tingets flertal. Jeg tror ikke, der er nogen, der kan anvise besparelser af en størrelsesorden som den, der her ville være tale om, og noget sådant er da heller ikke antydnet i forslaget. Jeg må måske tværtimod minde de ærede medlemmer om, at tinget i forgårs drøftede et forslag fra samme parti om forøgelse af statens udgifter til et bestemt formål. At operere med et underskud på statsbudgettet på 2-3 milliarder kr. vil ikke være forsvarlig politik for finansåret 1969-70, og jeg må derfor på regeringens vegne skuffe forslags-

[Finansministeren.]

stillerne: regeringen kan ikke tilsige forslaget en velvillig behandling, medmindre man i ordet „velvilje“ kun skal lægge en tom frase.

Egon Jensen: I forbindelse med dette forslag kom jeg til at tænke på en stort opsat annonce med Fredensborg Slot som baggrund, indrykket i juli måned 1967 i alle landets aviser, hvori der stod:

„En moms uden mening. Millioner af arbejdstimer tappet for produktiv indsats. Højere priser på det daglige forbrug.“

Jeg kan trøste finansministeren med, at det ikke var finansministerens parti, men derimod venstre, der dengang karakteriserede momsen. Siden har man fået et andet syn på, hvordan momsen skal være, eftersom man har fået den forhøjet med 25 pct. Vi advarede mod dette, idet vi mente, at der var tale om en for stram forbrugsbegrænsende politik med ubehagelige følger — dem har vi set i sommerens løb, og vi ser dem stadig — og vi foreslog, at man i hvert fald delvis kompenserede momsstigningen med en nedsættelse af de direkte skatter. Som bekendt blev vi afvist, selv om man ustandselig fra den tidligere oppositions side havde talt om skattetryk og skatteplyndring.

Det foreliggende forslag om en nedsættelse af momsen til 11 $\frac{1}{9}$ pct. har under visse forudsætninger vor sympati, ikke mindst i betragtning af, at den socialdemokratiske folketingsgruppe har anvist regeringen de veje, man burde gå for at få større gang i investeringer, produktion og beskæftigelse. Vi pegede nemlig i august måned bl. a. på, at momsen kunne nedsættes fra 12 $\frac{1}{2}$ til 10 pct. — selvfølgelig under forudsætning af, at virkningen fremover var alvorlig. Man vil nok fra regeringens side hævde, at ledigheden ikke er så voldsom høj; men på trods af det gode vejr har september måneds ledighed vist en stigning på 50 pct. i forhold til 1967, da både vi og oppositionen pegede på, at ledigheden var for stor, og at man måtte sætte ind på at bringe den yderligere ned. Nu foreligger der ganske vist en optimistisk rapport i går, men vi må se virkningerne af den, og dem kan vi først se hen ad vejen.

Vi nærer imidlertid frygt for, at der yderligere vil ske en stigning i ledigheden i de kommende måneder, og vi er stadig af den opfattelse, at det er nødvendigt at stimulere købekraften og dermed produktionen.

Et og andet kunne da også tyde på, at afgifterne i den nuværende økonomiske situation er kommet for højt op og virker mod deres hensigt, som jo er at bringe penge i statskassen. Dette bekræftes af finansministerens bedømmelse af statens indtægter, hvorefter ikke mindst afgifterne indbringer statskassen betydelig mindre beløb; det drejer sig efter finansministerens opfattelse om hundreder af millioner kroner.

Forslaget tilsigter en forøgelse af købekraften på hjemmemarkedet og dermed en forøgelse af investering, produktion og beskæftigelse, og det må vi selvfølgelig alle sammen være interesseret i. Selv om vi siden november 1967, altså i den tidligere regerings tid og på grund af devalueringen, har kunnet opvise en betydelig stigning i eksporten, er baggrunden for eksporten et godt og stort hjemmemarked, som skal være med til at nedsætte omkostningerne ved den enkelte produktionsenhed, og dette har sin særlige betydning, når hjemmemarkedet aftager ikke mindre end $\frac{2}{3}$ af produktionen. Den lavere rente gør det ikke alene, for man får ikke industri eller erhverv til at investere, hvis investeringen ikke kan lønne sig i form af en større omsætning både på hjemmemarkedet og til eksport.

Som jeg flere gange har sagt, er vi af den opfattelse, at det stadig er nødvendigt med en stimulans, og på denne baggrund er vi — under forudsætning af, at beskæftigelsen går videre i det samme spor med 50 pct. højere ledighed — af den opfattelse, at man bør gribe ind. Det skal erkendes, at det som sagt afhænger af beskæftigelsen, og hvis regeringen kan anvise andre udveje — jeg siger ikke engang give garantier — som har samme virkning, er vi yderst lydhøre. Om man skal nedsætte momsen med 2 $\frac{1}{2}$ pct. eller 1 $\frac{1}{2}$ pct., er noget, man kan drøfte.

Men der er en anden ting, som er nok så alvorlig, og det er spørgsmålet om vort afgiftssystem. Nu har finansministeren godt nok her fra talerstolen sagt, at han vil komme med lovforslag i forbindelse med finanslovsforslaget; men jeg er ikke sikker

[Egon Jensen.]

på, at det er tilstrækkeligt. Vi trænger til en kulegravning af hele vort indviklede afgiftssystem, som vi alle har medvirket til at gøre til noget af en jungle. Hidtil har regeringen ikke været villig til det. Nu kommer der noget stykvis, men lad os bare få begyndt. Vi er af den opfattelse, at man bedre kan gøre det i et udvalg end ved at fremsætte enkelte lovforslag. Mens den socialdemokratiske regering havde med disse problemer at gøre, foreslog man netop nedsat et udvalg til kulegravning, men det blev dengang afvist af oppositionen. Finansministeren har nu erkendt nødvendigheden af at komme med forslag. Men jeg beder finansministeren om, at det ikke bare bliver på disse forskellige håndplukkede områder, men at der virkelig bliver tale om en kulegravning. Der må jo foreligge et materiale, som man kan se på, og det kan man passende se på i et udvalg.

Jeg har læst noget om, at finansministeren påtænker at gøre den dyrere spiritus billigere og den billigere spiritus dyrere. Det er måske gået i sig selv igen? Det håber jeg i og for sig.

Restaurationsskattens afskaffelse er vi tilhængere af. Der skete en mindre regulering i forbindelse med momsens indførelse i 1967; men det er ikke nok. Restaurationsskatten er en urimelig fordyrelse af restaurationspriserne, som rammer turister og ikke mindst den jævne befolkning meget hårdt. Men betingelsen for dens ophævelse må være, at det ikke bare drejer sig om at give større fortjeneste til restauratørerne, men at der bliver tale om en nedsættelse af restaurationspriserne, der kan virke både over for forbrugerne og over for dem, der kommer som gæster her til landet.

Vi må vist også alle erkende, at priserne på cigaretter er kommet urimelig højt op, og det har vi selv et medansvar for. Hvis vi kan finde udvej for en nedsættelse, bør vi overveje det vel vidende, at blot én øre pr. cigaret giver 50 mill. kr. mindre i statskassen. Når vi imidlertid ved, at man ved bare at tage over Sundet kan købe cigaretter betydelig billigere og i stor mængde, og at smuglerierne, der måske har en pause, men nok skal få en opblomstring igen, er temmelig omfattende, er der måske baggrund for at tænke lidt på disse varer. Der kan frem-

føres mange argumenter om cigaretternes sundhedsfare; men hvis vi her i folketinget skulle beskatte ud fra det synspunkt, skulle 20 cigaretter ikke koste 8 kr., men derimod 30 kr.

Forslaget om at gøre de nye biler billigere ved at nedsætte registreringsafgiften og forhøje vægtafgiften, som i forvejen er fordoblet, finder jeg ikke rimeligt — og her er jeg enig med finansministeren — selv om man anfører trafikmæssige grunde. Det vil gå ud over mennesker, som i forvejen har betalt den høje registreringsafgift, dels på nye biler, dels gennem den højere brugtbilspris, og de, der er nødt til at anvende en bil for at komme frem og tilbage til arbejdet, får en yderligere byrde, som de ikke kan fradrage nogen steder. Jeg anerkender, at prisen på biler — og dermed også på de brugte — er for høj; men hvis man kan finde en ordning, hvorved man f. eks. fordeler en del af afgiften for biler, der købes efter en bestemt dato, over nogle år, vil vi være meget positive. Jeg ved ikke, om dette kan praktiseres; men jeg ved, at en omlægning ikke bør betyde, at alle andre omgående ekstrabeskattes. Det er helt givet, at en sådan ordning også vil skabe problemer af anden art, som jeg ikke er i stand til at overse.

De øvrige forslag om nedsættelse og omlægning af afgiftssystemet er vi parat til at se på i et udvalg. Jeg er helt klar over, at der er et hensyn at tage til samfundsøkonomien. Men når jeg har fremført disse synspunkter, er det ikke mindst ud fra den betragtning, at vi skal have så stor en produktion, investering og derigennem også beskæftigelse som vel muligt. Jeg opfordrer derfor finansministeren til ikke bare at komme med de enkelte lovforslag om en kulegravning, men virkelig tage fat om nælden, så vi kan få lejlighed til at se på hele området i et udvalg.

Hans Kjær: Da vor ordfører i denne sag, hr. Haunstrup Clemmensen, er forhindret i at være til stede, skal jeg gøre et par bemærkninger til forslaget.

Jeg skal straks sige, at det konservative folkeparti ikke kan tilsige en velvillig behandling af forslaget. Den meddelelse fra Danmarks Statistik, der netop er offentliggjort, om prognoserne for næste kvartal

[Hans Kjar.]

viser jo klart, at de mere langsigtede virkninger af regeringens økonomiske politik nu er ved at slå igennem, og vi finder det derfor ikke rimeligt på dette tidspunkt at gennemføre voldsomt store afgiftslempelser, der kunne forskertse hele den nødvendige økonomiske sanering.

Når dette er sagt, vil jeg gerne gøre den bemærkning, at forslagsstillerne ved i det første punkt at operere med en momsprocent på $11\frac{1}{9}$ — et tal, der sikkert for mange ser mystisk ud — har vist en prisværdig forståelse for de praktiske forudsætninger, der skal til, for at man ude i erhvervslivet kan leve med momsen, uden at byrderne vokser sig alt for store. Jeg fremhæver dette, fordi det ikke er så forfærdelig længe siden, der fra denne talerstol i anden forbindelse og fra anden side kom nogle udtalelser, der viste en manglende forståelse for disse forudsætninger. Det er givet, at skal man kunne magte momsen, må den baseres på et regnskabsmæssigt enkelt system, og det forudsætter, at man har ganske bestemte procentsatser at arbejde med. Jeg vil dog benytte lejligheden til at føje til, at man ikke skal operere alt for tit med ændringer af momssatsen. For det erhvervsliv, der skal administrere momsen, medfører det nemlig voldsomme administrative og kostbare omlægninger med ommærkning af milliarder af priser.

Derfor appellerer tanken om lettelser i punktafgifterne sådan set mere til min sympati. Jeg tror, det er en almindelig opfattelse, at man på visse af disse områder er nået ud til den yderste grænse af bæreevnen finansmæssigt, og man føler, at det ikke mindst er det, man kunne kalde for livsglædens områder, der bliver særlig hårdt ramt. Derfor vil jeg se med sympati på, at en lempelse i finanspolitikken først og fremmest sætter ind på disse punkter, når vel at mærke forudsætningerne er til stede. Men som jeg indledte med at sige, mener vi ikke i det konservative folkeparti, at der i den foreliggende situation er grundlag for at foretage afgiftsned sættelser af den foreslåede størrelsesorden, hvorfor vi ikke kan tilsige nogen velvilje.

Jens Frandsen: I åbningsdebatten den 4. oktober i år bebudede hr. Aksel Larsen,

at vi ville komme til at diskutere punktskatterne og merværdiafgiften. Derfor kommer det forslag til beslutning, vi har til behandling i dag, ikke som nogen overraskelse. Jeg havde dog, før forslaget kom, hæftet mig ved, at statsministeren i åbnings-talen oplyste, at en teknisk omlægning af punktafgifterne var under forberedelse, og at et lovforslag om omlægning af beskatningen af chokolade og sukkervarer og af spiritus ville blive fremsat. Ligeledes oplystes, at der i sommerens løb er indhentet udtalelser og ønsker fra erhvervsorganisationerne om ændringer af merværdiafgiftslovens bestemmelse, og den betænkning, der af et folketingsudvalg, som behandlede denne lov, blev afgivet den 11. marts i år, indeholdt en henstilling fra udvalgets flertal til regeringen om, at spørgsmålet om en eventuel ophævelse af merværdiafgiften ved udlejning af hotelværelser måtte blive taget op til en snarlig overvejelse.

Det står os klart, at en kulegravning af hele denne forbrugsbeskatning ikke er nogen enkel sag. Venstre har tidligere udtalt ønske om, at dette store arbejde måtte blive iværksat, og jeg kan erklære mig tilfreds med, at arbejdet er i gang, og at regeringen vil fremsætte lovforslag, så snart arbejdet er tilendebragt. Jeg forstår også, at vi kan vente lovforslag i meget nær fremtid.

Ved adskillige lejligheder har folketinget drøftet indretningen af disse systemer, og det er ingen hemmelighed, at mange af os har forestillinger om ændringer af teknikken i disse love. Det er kun ret og rimeligt, at praktiske hensyn, der tilsiger en lettelse i administrationen for de erhvervsdrivende og tolddepartementet, i videst mulig grad bør imødekommes. Det er også sandsynligt, at der på visse områder kan være behov for at ændre de gældende satser. Restaurantsskatten er nævnt i forslaget. Jeg kunne gentage problemet omkring hotelværelser. En ændring her ville sikkert være til gavn for turisterhvervet, som er blevet et betydeligt valutaindtjenende erhverv. Jeg går ud fra, at der er mest muligt tryk på arbejdet med problemerne, og det må derfor absolut være rigtigt at afvente ministerens lovforslag. Vi venter interesseret på det resultat, der fremkommer.

Om forslagets indhold skal jeg ikke sige mange ting. Det, forslagsstillerne nu fore-

[Jens Frandsen.]

slår, er en nedsættelse af momsen til 11¹/₉ pct. Det ville være meget skønt at kunne anbefale noget sådant; det kunne nok virke populært nogle steder, om man ville lette befolkningens byrde. Men hensynet til den økonomiske sanering tillader os ikke en sådan lettelse.

Der er ingen grund til i dag at optage en længere debat om den økonomiske politik. Det er kun 3 uger siden, åbningsdebatten fandt sted, og ved den lejlighed var det samme emne naturligvis et af hovedpunkterne. Jeg er ligesom forslagsstillerne af den opfattelse, at ledigheden stadig er for stor. Men industriens produktion og eksport viser pæne stigninger, og der beskæftiges et stigende antal folk. Regeringens økonomiske politik har medført en betydelig bedring af kreditforholdene, og jeg er ikke i tvivl om, at dette forhold nok skal føre til en stigende aktivitet. Hensynet til betalingsbalancen, som godt nok er forbedret væsentligt, tilsiger os dog stadig en stramhed i finanspolitikken. Jeg så gerne mulighederne for en lempelse og en større efterspørgsel herhjemme, og jeg håber, at udviklingen vil forme sig således, at der til næste år må blive plads for en lettelse af befolkningens byrder, som i sandhed er svære nok. Men i så fald kan det være, at det kan ske på andre eller flere måder end de her foreslåede. Betingelsen for en høj, varig og stabil beskæftigelse er sundhed i økonomien, og netop hensynet til beskæftigelsen, ikke alene i dag, men også fremefter, må tilsige os at fastholde stabiliseringslinjen. Vi kan ikke være enige med forslagsstillerne i begrundelsen for deres forslag, og jeg kan ikke anbefale det.

Niels Helveg Petersen: Det er allerede kommet stærkt til udtryk, at der vedrørende punktafgifterne er mange ting, som folketinget bør interessere sig for. Vore punktafgifters højde er én ting, men at nedsætte punktafgifterne vil kræve et ganske betydeligt provenu at gøre godt med. Der er også forhold vedrørende punktafgifternes indretning og tekniske tilrettelæggelse, som vel er meget komplicerede, men som det haster at få løst. Der er problemerne for hotel- og restaurationsbranchen, hvor jeg gerne særlig vil pege på, at restau-

rationsskatten er en afgift, som vi meget gerne så afviklet så snart som overhovedet muligt. Jeg vil også pege på, at der med hensyn til afgiftshøjde er et særligt problem vedrørende konsum-is, idet vi jo via konsum-isafgiften begrænser forbruget af fløde, hvilket nok er lidt paradoksalt over for den støtte, der i øvrigt ydes til mælkeproduktionen. Tobaks- og spiritusafgifterne har nået en højde, der gør, at afsætningen er ved at give efter, og dermed bringes finansministeren og statskassen efterhånden i en vanskelig situation på dette punkt. Jeg tror, der er behov for en nedsættelse, og for så vidt de provenumæssige muligheder forelå, så jeg gerne, at vi for adskillige af de punktafgifter, som er nævnt her, gennemførte en nedsættelse. Men de økonomiske forudsætninger er efter vor opfattelse ikke til stede. Vi må afvise dette forslag; vi kan ikke medvirke, fordi tiden efter vor opfattelse ikke er inde til en almindelig økonomisk lettelse af en størrelse som de 500-600 mill. kr., forslagsstillerne nævner.

Også jeg vil gerne henvise til offentliggørelsen af konjunkturbarometret — en meddelelse, som vi netop har fået i dag, og som viser, at virksomhederne forventer stigende produktion, stigende investeringer og stigende beskæftigelse i det sidste kvartal i år. Dette skal ikke tages som udtryk for nogen helt himmelblå optimisme med hensyn til den økonomiske udvikling, men det skal dog anføres for ligesom at sætte i relief den meget stærke agitation, der føres imod den økonomiske politik, hvor sandheden altså faktisk er den, at der nu synes at være gode tegn til, at alt er vendt til det bedre, og at vendingspunktet var engang i sommer. Der er ingen grund til panik, og jeg kan ikke tilsige mit partis medvirken til dette forslags gennemførelse.

Sigsgaard: Det er snart mange år, vi har snakket forbrugsskatter, uden at der er sket så forfærdelig meget. Jeg er enig i, at den såkaldte kulegravning burde være kommet samtidig med momsen. Det er stadig væk en systematisk gennemgang, vi i VS ønsker, og den får vi efter de sidste meddelelser ikke før om nogen tid. Der er behov for at undersøge og eventuelt omlægge alle de indirekte afgifter. Omkostningerne ved deres opkrævning skal vurderes.

[Sigsgaard.]

Udviklingen i deres provenu skal der skønnes over. Deres sociale slagside skal undersøges og ligeså deres betydning for produktion og beskæftigelse, trafikikkerhed, folkesundhed og meget andet. Den undersøgelse over den samlede beskatningsvægt på de forskellige indkomstgrupper, som finansministeren for 8 måneder siden på forslag af mig lovede at få gennemført, ville give os væsentlig bedre muligheder for at vurdere, hvad der sker fordelingspolitisk ved en omlægning af forbrugsskatterne. Jeg benytter derfor lejligheden til endnu en gang at efterlyse undersøgelsen; jeg beder finansministeren oplyse, om den måske er lige på trapperne, eller om den vil foreligge senest samtidig med finansministerens udspil på dette område.

Da vi altså får et sådant samlet udspil, er det nok tvivlsomt, om SF-forslaget får nogen større praktisk betydning; men det forhindrer ikke, at der er fornuftige tanker i det, som regeringen bør tage med i sine overvejelser.

I den skriftlige fremsættelse blev det sagt, at forslagets gennemførelse kunne bidrage til at skabe fuld beskæftigelse. Det er nok en for optimistisk betragtning. En vis virkning vil det selvfølgelig have, men der skal langt mere effektive og langsigtede indgreb til.

Forslaget vil, hvis det gennemføres, i nogen grad virke forbrugsstimulerende; primært forøges omsætningen på de vareområder, der er nævnt i forslaget, og det bliver handelen i hvert fald glad for. Men når det er sagt, skal det også siges, at principielt er en reduktion af forbrugsskatterne selvfølgelig rigtig, og fordelen vil være størst for de laveste indkomstgrupper, mens en nedsættelse af indkomstkatten, f. eks. i forbindelse med indførelse af et skatteloft, som der nu er planer om, vil være til fordel for de højeste indkomstgrupper. Det sociale sigte med SF's forslag er altså godt nok. Men som sagt skal man ikke tro, at vore økonomiske og beskatningsmæssige vanskeligheder klares ved et forslag som det, der ligger på bordet. Hver gang der er nogle økonomiske ugler i mosen, griber såvel socialdemokratiske som borgerlige regeringer til økonomisk stramning, sådan som det f. eks. skete ved hel-

hedsløsningen, og som det også skete i februar i år. Stramningerne medfører forbedringer i valutabalancen, men samtidig et fald i produktion og beskæftigelse eller en begrænsning i stigningen. Prisen for denne almindelige politik er ledighed og bremsning af reallønstigningen. Det er ikke så mærkeligt, at det går sådan hver gang. Der er jo visse modsætninger i vort planløse kapitalistiske samfund, som man ikke sådan uden videre kommer uden om.

Set på den baggrund er det forslag, vi her behandler, et forsøg på at lappe på systemets skavanker, og man skal ikke gøre sig illusioner om, at det er andet og mere. Men oprydningen er tiltrængt, afgiftsskoven er vildtvoksende. Forslaget tager imidlertid ikke alt med. F. eks. er der ikke set på spiritusbeskatningen — og det er nok bevidst — men heller ikke på afgifterne på chokolade og sukkervarer, og det er måske mere tilfældigt. Vi kunne godt have tænkt os, at vægtfordelingen i forslaget havde været noget anederledes. Først og fremmest havde vi gerne set, at momsens var foreslået nedsat mere, end tilfældet er. Det er jo næsten ingen nedsættelse, der foreslås; i hvert fald burde man være gået ned til de 10 pct.

Hvad angår cigaretafgiften, er det for mig meget svært at afvise de sundhedsmæssige synspunkter. Vi ved i dag, at der er en sammenhæng mellem cigaretter og lungekræft. I 1951 var der 48 dødsfald af lungekræft pr. 100.000 indbyggere i København, i 1966 var der 137 pr. 100.000, altså næsten en tredobling på 15 år. Det må vi efter mit skøn tage hensyn til. Jeg synes ikke, cigaretskatten skal op; men det, der først og fremmest skal gøres billigere, er pibetobak og måske cerutter, så noget af forbruget flyttes over til disse, så vidt man ved, mindre farlige former for tobaksnydelse. Det er der ikke taget højde for i forslaget.

Nedsættelse af ølafgiften og en række af de andre forslag kan vi gå ind for, men vi er betænkelige ved omlægningen af registreringsafgiften på biler. For bilisterne vil det ikke på lang sigt være en billigørelse, men bilindkøbet vil kunne ske til det halve af prisen i dag eller deromkring, og det vil betyde en kolossal stigning i bilsalget i forhold til nu. Af trafikmæssige og valuta-

[Sigsgaard.]

mæssige grunde er et sådant spring i salgskurven ikke ønskeligt — i hvert fald ikke for andre end bilforhandlerne. Men værre er det, at mange, som måske egentlig ikke har råd til at afse de 10.000 om året, som det vil komme til at koste at holde bilen, vil føle sig fristet af den billige salgspris. Tror man, at folk vil gøre sig klart, at en bil til 10.000 kr. det første år vil koste 20.000 kr. — nemlig de 10.000 kr. i indkøb og de 10.000 kr. i drift — og hvert af de følgende år også 10.000 kr.? Det er ikke hr. Aksel Larsen, der taler om 10.000 kr., men i dag er det regnet ud, at det koster ca. 8.000 kr. om året at holde bil, så vi kommer op i nærheden af de 10.000 kr. Vi er bange for forslaget psykologiske virkning og synes i hvert fald, at SF'er er gået for langt. Hvis man endelig vil foretage en vis omlægning, må den løbende afgift være afhængig af vognens vægt; ellers vil bilparken komme til at bestå af større og større vogne. Forslaget vil nok mindske den udbygning af forbrugerne; som i dag sker gennem afbetalingsrenter på 20 pct. eller mere, men her vil det initiativ, som FDM og sparekasserne har taget, sikkert kunne få endnu større betydning. Når det videre hævdes, at den beskatningsbare indkomst vil stige, fordi summen af fradragsberettigede renter vil falde, så glemmer man, at da renteindtægter jo er skattepligtige, vil der her til gengæld ske et fald, hvis forslaget gennemføres, sådan at den samlede beskatningsbare indkomstmasse ikke vil stige synderligt.

Bortset fra de indvendinger, jeg har nævnt her, ser vi positivt på forslaget. Vi gør opmærksom på, at det må kontrolleres, at de afgiftsnedsættelser, der bliver tale om enten nu eller senere, følges op af tilsvarende prisnedsættelser på de pågældende varer.

Og så venter vi i øvrigt på regeringens samlede overvejelser og samlede udspil.

Kai Moltke: Når man skal tage finanspolitiske forholdsregler, kommer man undertiden til at regne for groft med tallene. På visse områder er man nået frem til afgifter, som ikke har haft den virkning, man forudså, idet der for en hvilken som helst forbrugsafgift selvfølgelig er en grænse, og hvis man overskrider denne grænse, går statens indtægter automatisk ned. Der er

ikke nogen tvivl om, at for visse af de i forslaget her nævnte punkter er grænsen nået. Det er heller ikke uvæsentligt, at finansministeren peger på specielle områder, hvor man agter at komme med ændringer. Det gælder især hotelafgiften; og for de fleste vil det vel, når vi ser på turismens udvikling, være naturligt, at man ikke ligefrem har afskrækkende høje satser på dette område.

Med hensyn til tobaks- og cigaretbeskatningen behøver man kun at se på, hvilket omfang smuglerierne i øjeblikket har taget. Gennem disse smuglerier, som bygger på en alt for forskelligartet pris selv inden for det nordiske område, bliver staten uden tvivl snydt for indtægter, som under mere normale og ensartede forhold ville være i alle tilfælde lige så indtægtsbringende, hvis man tog en lavere sats. Her har vi virkelig et felt, hvor man kan sige at en vis ensartet nordisk lovgivning ville være på sin plads.

Jeg for mit vedkommende skal med glæde hilse en kulegravning i almindelighed af punktskatternes regulering. På den anden side kan jeg ikke lade være med at minde om, at da momsens i sin tid blev indført med de 10 pct., var der mange, og deriblandt jeg, som havde de allerstørste betænkeligheder ved en sådan ordning. Jeg erindrer også en aftale mellem de nuværende forslagsstillere og socialdemokratiet om, at momsprocenten ikke skulle kunne ændres, uden at begge partier var enige om en sådan ændring. Nu ser vi så det i og for sig pudsige spil, at momsprocenten er ændret, begge parter har til at begynde med protesteret mod den forhøjelse, som fandt sted, men at nu den ene part lemper sin stilling til momsprocentens højde til fordel for en lempelse af punktskatterne.

Også jeg tror, at vi på det finanspolitiske område trænger til en lempelse. Men det er ikke ligegyldigt i det samfund, vi lever i, hvor en lempelse og en stimulering i forbruget bliver mest mærkbar. Det er heller ikke uvæsentligt, at de indrømmelser, som gives, gives på felter, hvor de nedsatte afgifter virkelig kommer den del af befolkningen til gode, som i øjeblikket står med de laveste indtægter. Det drejer sig først og fremmest om de lavtlønnede grupper, og dernæst drejer det sig om den stigende procent af borgere, som i dag står uden fast beskæftigelse. Når man ser, at der er stillet

[Kai Moltke.]

krav om en mindsteløn på 450 kr. om ugen som noget, man vil tilstræbe ved de kommende overenskomstforhandlinger, rejser der sig ærlig talt det temmelig alvorlige og temmelig konsekvensfyldte spørgsmål, om der netop for disse lag af befolkningen tiltrænges nedsatte bilpriser, eller om det netop er billigere øl og cigaretter, der mest trænger sig på — trods min sympati for at bringe disse afgifter ned. Når man stiller et sådant forslag, skal man sigte på, i hvilke lag af befolkningen der er størst trang til at stimulere købekraften. Det vil igen med den indkomstfordeling, vi nu engang har her i samfundet, og med en stigende procentdel af folk uden normale indtægter, sige, at hvis man skal slække på finanspolitikken, bør det være på sådanne områder, at det virkelig kommer dem til gode, som i størst omfang for tiden mærker en svigtende indkomst, til øget forbrug af nødvendighedsartikler fremfor luksusvarer. Jeg hørte sådan set med glæde den socialdemokratiske ordfører endnu i princippet fastholde, at en nedsættelse af momsen som helhed ville være at foretrække fremfor en detaljeret nedsættelse af punktskatterne i øjeblikket. Jeg vil med glæde imødesee den af finansministeren bebudede kulegravning af hele spørgsmålet om punktskatternes hensigtsmæssighed, og om man ikke er gået for vidt, sådan at hvor man tilstræbte en større indtægt, er man i virkeligheden på grænsen af at få mindre indtægter. Nu taler man om tekniske beregninger og om, at man ikke bør pålægge erhvervslivet øgede administrative opgaver. Hvis det er tilfældet, vil jeg indrømme, at det med at regulere med en niendedel procent i og for sig ikke gør administrationen lettere, end den har været, hverken centralt eller for de enkelte. Hvis vi skal se på det rent tekniske, ville en tilbagevenden til de 10 pct. absolut være en teknisk lettelse i enhver retning. Eftersom vi tidligere har fremsat ønsket om at få nedsat eller afskaffet momsen på det, som hører til dagliglivets forbrug, på de mest nødvendige

forbrugsvarer, kan jeg ikke sige andet, end at hvis socialdemokratiet skulle have virkelig reelle hensigter bag sine tanker, ville jeg foretrække en nedsættelse af momsprocenten igen til et rundt tal som første skridt, hvilket selvfølgelig ikke udelukker, at man går til en kulegravning og en regulering af punktskatterne på de forskellige områder.

Ordføreren for forslagsstillerne (*Aksel Larsen*): Jeg ser mig desværre ikke i stand til at takke hverken ministeren eller de forskellige ordførere for nogen udpræget velvilje over for vort forslag. Men jeg kan i hvert fald takke dem for de udtalelser, der er fremkommet, for de var i mange henseender interessante. De giver nu alligevel tinget lejlighed til at beskæftige sig med problemet, og de kan også være tjenlige af hensyn til den fortsatte behandling, hvad enten det bliver i udvalg eller her i salen, når de lovforslag, finansministeren nu bebuder, måtte komme til behandling.

Man må stadig væk have for øje, at der er to årsager til, at dette forslag til beslutning er kommet. Ja, jeg forudsikker, at der måske er en tredje, nemlig den, at det er et så stort problemkompleks, at man formodentlig ikke kan forvente eller forlange, at et enkelt parti, der står uden for regeringen, skal være i stand til at komme med en serie udarbejdede lovforslag om alle disse forskellige spørgsmål. Derfor må det være rimeligt, at man kommer med det som et forslag til en beslutning, som en henstilling til regeringen.

Men ellers: der er to væsentlige årsager. Den ene er, at regeringens hidtidige politik påviseligt har forstærket afmatningen og medført, at det går galt med beskæftigelsen. Det behøver vi ikke at diskutere så forfærdelig meget. Vi har diskuteret det under åbningsdebatten i folketinget, og de vise mænd fra det økonomiske råd har givet os ret i det synspunkt, at forbrugsbegrænsningen, som er foranlediget navnlig af denne regerings hidtidige politik, har virket

[Aksel Larsen.]

skadelig for beskæftigelsen, og at en vis forbrugsudvidelse omvendt vil stimulere beskæftigelsen, hvilket, som hr. Egon Jensen fra socialdemokratiet var inde på, naturligvis også vil være til fordel for den del af industrien, der arbejder for eksport. Vi tror, at det er nødvendigt, at man i en tid som den, vi befinder os i, med de forhold og vilkår, vi har nu, gør det modsatte af at lave forbrugsbegrænsende foranstaltninger. Man bør gøre det modsatte af det, der ellers en årrække var gyldig politik her i landet, nemlig at sigte imod kasseoverskud og imod nedkuling af mange penge, som man fandt ikke burde befinde sig i forbrugernes lommer. Nu mener vi, det er forsvarligt at gøre noget andet for at hjælpe konjunktoren på vej og samtidig konkret modvirke arbejdsløsheden, og derfor har vi stillet vort forslag. Det tilsigter — finansministeren har fuldkommen ret, og jeg er imponeret over, at han har opdaget det — en stigning i forbruget. Hvor stigningen kommer til at ligge, er jeg ikke i stand til at sige. Jeg tror, den i ret ringe grad kommer til at ligge på de varer, for hvilke man vil lette forbrugsafgifterne. Jeg tror, der vil komme en almindelig, ikke overvældende stor forbrugsstigning, men måske netop en forbrugsstigning af en art, som medvirker til en større beskæftigelse i industrien i almindelighed. Men altså: at forslaget tilsigter at medføre en stigning i forbruget, er fuldkommen rigtigt opfattet. Det vil naturligvis samtidig betyde en vis pengeudpumpning. Dog tror jeg nok, at hvis finansministeren og vi lægger kræfterne sammen og hovederne i blød, kan vi finde ud, hvorledes man kan sørge for, at staten ikke ligefrem går fallit af den grund.

Den anden grund til, at vi kommer med vort forslag, er, at vi ønsker, at der nu i fællesskab mellem regeringen og folketinget skal tages fat på det, man kalder en kulegravning af hele forbrugsafgiftssystemet. Det var også det, der var formålet med at gå over til den almindelige omsætningsafgift. Vi har hidtil klaret os i det væsentlige med punktafgifter; jeg har karakteriseret dem nærmere i min fremsættelsestale, og jeg skal ikke gentage argumentationen. Jeg skal bare sige, at de i hvert fald ikke er pålagt ud fra noget rationelt synspunkt,

de er ikke pålagt ud fra egentlige beregninger — ud over hvad staten har brug for af penge, og hvor man har lettest ved at tage dem. Så har man samtidig brugt forskellige andre argumenter af den slags, vi også har hørt under denne debat: at det vist er rimeligt at gøre cigaretterne dyrere, for de er så skadelige at ryge. Jeg synes, man skal forsøge at holde moral ude fra skattetekniske overvejelser og vil i øvrigt bemærke, at uanset hvordan man indretter tobaksbeskatningen, vil det vist ikke have nogen indflydelse på cigaretforbruget her i landet. Jeg tror heller ikke, man kan bringe det ned ved at gøre cerutter og cigarer og pipetobak billigere. Andre må gerne have en anden opfattelse, men jeg tror ikke på det. Dermed har jeg ikke sagt noget om, at jeg synes, cigaretter er noget dejligt og sundhedsgavnligt noget. Jeg har blot sagt, at man skal lade være med at bringe sådanne ting ind i en debat om forbrugsskatter.

Vi har altså ønsket at få gennemført en kulegravning af hele forbrugsskattesystemet — af denne jungle, som det også er blevet sagt her. At dette skulle ske, var forudsætningen ved indførelsen af den almindelige omsætningsafgift, og det ville også være blevet påbegyndt, om vi ikke havde fået det regeringskifte, som de to sidste talere i høj grad medvirkede til. Men skiftet betyder ikke, at vi skal blive ved med at affinde os med, at denne kulegravning bliver udsat.

Nu får vi så at vide, at der omkring den 1. december vil komme visse lovforslag fra regeringens side. Det er aldeles ikke tilfredsstillende. Det, vi har brug for, er at få en samlet forhandling mellem regering og folketing om punktskatterne, deres højde og deres eventuelle revision, og det kan vi ikke få ved, at der kommer enkelte specielle lovforslag fra regeringens side. Jeg vil tillade mig at erindre om, at grundlaget for disse skatter i alt væsentligt er lagt før krigen, og i visse tilfælde længe før krigen. Men hver gang vi har fået en eller anden serie forbrugsbegrænsende foranstaltninger eller en eller anden buket forbrugsskatter, har det været sådan, at de er gennemført ved forhandling mellem regeringen og folketinget; det er aldrig sket udelukkende på grund af de forslag,

[Aksel Larsen.]

en regering kom med. Så meget mere rimeligt er det, at folketinget er med i forhandlingerne om, hvorledes revisionen skal foregå, og det har vi anmodet regeringen om at få lejlighed til, men regeringen har ikke været villig. Vi har stillet vort forslag også for på den måde at sikre, at vi i hvert fald får et forum — formentlig et udvalg — hvor man kan tage en sådan forhandling og en nærmere undersøgelse.

Hvad de enkelte punkter, der er nævnt i vort forslag, angår, vil jeg tillade mig at gøre opmærksom på, at 10 pct. i meroms aldeles ikke er et rundt tal. Det er derimod 11 $\frac{1}{2}$ pct. Det betyder, at det end beløb, kunden skal betale for varen iberegnet moms, skal der indbetales 10 pct. til statskassen. Det bliver noget af det letteste for handelen at regne med, og derfor er vi standset ved det. Vi har også gjort det, som jeg har påpeget, fordi der, når vi ikke foreslår en for stor nedsættelse, bliver mere råd til at nedsætte visse punktafgifter.

Hvad angår cigaretterne, har jeg kun det at sige, at jeg er nær ved at tro, at nedsættelsen af afgiften her vil kunne bæres derved, at der bliver et så meget større salg af beskattede cigaretter herhjemme; det vil være færre, der i sundbyerne tager over til Sverige og køber hele deres cigaretforbrug. De handlende i de danske sundbyer kan jo tale med om, hvor få cigaretter de sælger, fordi man kan rejse over til Sverige og købe en karton hver gang. Der vil formodentlig også blive noget mindre smugleri, så det kan godt være, at det ikke bliver så forfærdelig langt fra balance dér. Noget helt andet er, at denne skat er gået over gevind — også af den grund, at den er blevet asocial, for hvad enten man har en stor eller en lille indtægt, ryger man, hvis man er cigaretryger, antagelig lige mange cigaretter. Det vil altså sige, at i forhold til indkomsten må arbejdsmanden naturligvis betale langt, langt mere i cigaretavgift end velhaveren. Der er grund til nu at få fastslået, at disse afgifter også kan gå ned.

Om restaurantskatten vil jeg gøre opmærksom på, at alle partier og alle regeringer gang på gang har lovet, at restaurantskatten skulle blive afviklet. Men man har gjort, som når man i Jylland snakker om

vejret: alle snakker om det, og ingen gør noget ved det. Nu udtales der frygt for, at hvis man afskaffer restaurantskatten, vil priserne på restauranterne ikke gå ned.

Jo; det tror jeg de vil, hvis man afskaffer hele restaurantafgiften. Men når man nedsætter den med 1 eller 2 pct. ad gangen, er det meget muligt, at det ikke medfører nogen prisnedsættelser. Fejer man derimod det hele væk, bliver det noget andet. Det er i enhver henseende en urimelig skat. Ikke alene er den til skade for landets valutaindtjening og turisterhvervet og alt det, men man må også tænke på, at der virkelig er mange yderst almindelige mennesker, som simpelt hen er henvist til at indtage deres fortæring på restauranter, og det er urimeligt, at de skal belastes med denne skat.

Jeg ser, det kniber med tiden, så jeg kan ikke gå det så detaljeret igennem, som jeg gerne ville. Men jeg vil sige, at jeg ikke ser, at der er noget af de punkter, vi har peget på, som man ikke må tage under alvorlig overvejelse. Det gælder også motorkøretøjerne, hvor jeg er meget forbavset over at høre finansministeren tage afstand. Hvis jeg ikke husker fejl, er det ikke så længe siden, finansministeren selv var fremme med den samme tanke i offentligheden og sagde, at det var den vej, man skulle gå. Nu stiller vi forslag om det, og så tager han med alle tegn på rædsel afstand fra det og siger, at det vil ruinere staten. Det vil det aldeles ikke. Finansministeren kunne så i øvrigt tænke på at skaffe sig nogle flere penge på den konto ved at indskrænke den kreditperiode, man giver f. eks. benzimportørerne med hensyn til indbetaling af skyldig benzinafgift; det ville forbedre statskassens likviditet betydeligt.

Hvad angår statens pengebehov, er vi da villige til at anvise forslag til besparelser. Vi er også villige til at anvise, hvorfra man kan skaffe penge. Hvad det sidste angår, vil jeg sige, at man også — som jeg har påpeget i min fremsættelsestale — kan revidere visse punktskatter opad; også det er vi villige til at forhandle om. Man kan indføre en ordentlig kapitalvindingsskat, man kan forhøje arveafgiften, man kan ophæve adgangen til at tegne indekskontrakter; det vil alt sammen hjælpe, og hvis

[Aksel Larsen.]

finansministeren gør noget ud af sin bebudede kamp imod spritruterne, kan det også godt være, det ville skaffe staten lidt flere penge. Den slags kan vi snakke om, men vi kan ikke snakke om det, hvis finansministeren på forhånd afviser enhver forhandling.

Ja, det er, hvad der kunne blive tid til at sige. Så vil jeg kun sige til ordførerne for regeringspartierne, at det har været rørende at høre deres tale om, hvor gerne de ville gøre noget på disse områder, og hver gang de havde sagt det, sagde de: det skal også nok komme, men det kan ikke komme nu, for det er situationen ikke til. Jeg kunne ikke lade være med at tænke på en sang, vi sang — eller forsøgte at synge, for sangstemme har jeg ikke — da jeg gik i skole. Det var denne her med „Giv tid, giv tid, den nynner glad“. Det kan regeringspartiernes ordførere blive ved med at nynne. Under valgkampen lovede de: lad os komme til, så skal skattetrykket blive lettet. Når der så nu er forslag om at lette skattetrykket, så siger de: nej, vorherre bevarer, det kan slet ikke gå, det må rigtignok vente; men det skal nok blive gjort engang.

Endelig en sidste bemærkning til hr. Sigs-gaard. Han havde den indvending mod forslaget, at alle vanskeligheder for dette land ikke ryddes af vejen med dette forslag. Nej, det har forslagsstillerne skam heller aldrig tænkt sig.

Finansministeren (Poul Møller): Jeg skal ikke blande mig i den socialistiske hakkeorden, som har vist sig så tydeligt her ved denne debat. Vi ved jo, at så snart den ene har sagt noget, går den anden imod det — og det er kun godt for os alle sammen.

Men jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger i anledning af de ord, der er faldet fra forskellige ordføreres side. Jeg var ikke i tvivl om, hvad der ville ske, efter at hr. Aksel Larsen i sin fremsættelsestale havde antydnet, at regeringen ikke havde stillet noget i udsigt med hensyn til at komme med tekniske reformer af de indirekte afgifter, og jeg så i dag sagde, at det har vi da til hensigt, og pegede på, at vi den 1. oktober i åbningstalen havde sagt det samme. Det er nemlig typisk for hr. Aksel Larsen, at han så siger: „... som finans-

ministeren nu bebuder.“ Det er vist det, der hedder dialektik, og som hr. Aksel Larsen har levet højt på i så mange år. Det er rigtigt, at jeg har bebudet det i dag, men vi bebudede det altså også den 1. oktober, og der har ikke været nogen tvivl om, at disse forslag skulle frem. Der har stået noget om i en avis, at de var henlagt til hen omkring den 1. april; det er ikke tilfældet. Hr. Aksel Larsen får reformforslag på disse områder, og vi får så lejlighed til at tale om disse ting. I øvrigt er det jo folketingets sag på et hvilket som helst tidspunkt at tilkalde finansministeren til en drøftelse af problemerne.

Der er vel ikke nogen, der principielt kan have eller har noget imod, at vi kulegraver hele afgiftsområdet for at se, om vi har afgifter på de rigtige varer og med den rigtige vægtfordeling mellem luksusvarer, giftvarer, og hvad man nu ellers kalder det. Vi har også allerede i foråret ved momsforhøjelsens behandling givet udvalget underretning om, at man havde lagt den arbejdsplan nu at tage fat på spritafgifterne, chokolade- og sukkervareafgifterne og de tekniske ændringer af momsloven og lægge det frem — og hvis disse forslag skulle føre til en bred udvalgsdrøftelse også om andre kulegravningsproblemer, deltager vi naturligvis overordentlig gerne i det.

Men kulegravning er ét, en meget betydelig lettelse af den indirekte skattebyrde noget helt andet. Jeg tror, at også ordføreren for forslagsstillerne meget vel kan se, at det drejer sig om noget helt andet. Når forslagsstillerne siger, at der kan være tale om, at der skal hvile tungere punktafgifter på andre områder, må jeg svare — undskyld, jeg siger det — at der ikke er meget, der tyder på, at der findes punktafgiftsområder, der er underernærede. Jeg har snarere indtryk af, at vi tværtimod er gået til belastningens højdepunkt på de fleste af disse områder. Der er måske nogle, der er 2-3 år gamle, men så kan deres ajourføring vel også indgå i de overvejelser, der skal finde sted. Men jeg vil gerne være med til lettelser, hvor afgiftsbeløbet er af en sådan karakter, at der er sandsynlighed for, at provenutabet bliver meget begrænset eller måske slet ikke vil finde sted — måske tværtimod vil vise sig at give stigende indtægter, fordi man er kommet over afgiftsgrænsen på de pågæl-

[Finansministeren.]

dende områder. Der er dog ikke nogen tvivl om, at en hvilken som helst finansminister vil være meget sikker i sin vurdering, førend han tør fremlægge forslag om dette. Han kan ikke gøre det bare på en forventning om, at det nok vil gå sådan. Han må på disse områder have en meget sikker fornemmelse af, at man her er gået for vidt. Det gælder efter min mening restaurationsafgiften, og som jeg nævnte, har jeg indledt forhandlinger med erhvervet for at kunne komme med forslag i forbindelse med de øvrige afgiftsforslag.

Hr. Kai Moltke talte om en nordisk harmonisering. Jeg kan sige til hr. Kai Moltke, at det har i høj grad min sympati. Netop på de meget højt beskattede områder er det urimeligt, om grænsehandelen fuldstændig skal trives ved, at man har afgiftssatser med så store forskelle, som der kan være for de højest beskattede varer. Hvis man her blot for de højest beskattede, spiritus, vin og tobak, i nogen henseende kunne nå frem til en harmonisering imellem de nordiske lande, ville det sikkert være meget vel. Men jeg vil gerne gøre den bemærkning, at det vil forsinke kulegravningen. Det bedste er ofte det godes værste fjende, og vi har set så ofte, at hvis vi kaster noget over på det nordiske plan, fremmer det ikke de beslutninger, vi i og for sig gerne ville træffe herhjemme. Men som sagt: jeg deltager gerne i overvejelser om, hvorvidt vi kan opnå noget ved en harmonisering specielt af disse meget højt beskattede vareområder. Jeg vil dog sige til hr. Kai Moltke, at smugleriet af tobaksvarer finder sted fra Polen og Østtyskland, og en harmonisering med disse landes afgiftssystemer lader sig vel ikke gøre allerede af den grund, at de fører en økonomisk politik, som hviler på helt andre principper for statens indtægter end vor, idet statens indtægter her i landet jo hviler på skatter og afgifter og ikke på, at staten har salget af varerne.

Om spørgsmålet om vægtfordelingen kan jeg sige til hr. Sigsgaard, at vi nu har fået bidrag både fra tolddepartementet og skatdepartementet, og de er ved at blive sammenarbejdet, således at jeg håber i den nærmeste fremtid at kunne give hr. Sigsgaard den af ham ønskede oversigt.

Jeg vil gerne sige til hr. Aksel Larsen, at

jeg er ikke imod et princip som det, han nævner for motorafgiftens vedkommende, men jeg er imod en så voldsom omlægning, idet man simpelt hen ikke kan belaste de gamle motorkøretøjer med den dækning, som en fuldstændig omlægning af registreringsafgiften vil være. Det drejer sig om meget, meget betydelige beløb, og derfor må man, hvis man vil ind på denne tanke, overveje den meget nøje. Jeg tror i øvrigt ikke, at man får registreringsafgiften ret meget ned, hvis man kæder den sammen med vægtafgiften, men det er muligt, at det er et af de områder, hvor man vil sige, at her er afgiften blevet for høj, og derfor er jeg altså villig til at drøfte det problem i forbindelse med den tekniske reform, vi skal igennem.

Ordføreren for forslagsstillerne (Aksel Larsen): Hvad det sidste angår, vil jeg sige til finansministeren, at jeg regner da med, at vi får nedsat et udvalg til behandling af dette forslag, og det kunne jo godt være, at vi under udvalgsforhandlingerne ved samråd med finansministeren kunne få belyst spørgsmålet og kunne finde ud af en praktisk måde at gøre det på, som jeg forstår finansministeren principielt mener er det rigtige, og som vi også mener er det rigtige ikke bare principielt, men også af mange praktiske grunde.

I øvrigt vil jeg kun sige det, at det glæder mig, at finansministeren er indforstået med, at der bør foretages en kulegravning af hele afgiftssystemet, og at man bør gøre noget ved hele punktskatteområdet. Men det, vi ikke har kunnet få sat i gang hidtil, det er dels denne kulegravning, dels en kulegravning foretaget af regering og folketing i fællesskab. Vi får nogle forslag fra regeringen, de kommer omkring 1. december — det er ikke af demagogi eller dialektik, jeg siger det, hr. finansminister, men finansministeren har altså nu oplyst os om, at det er omkring 1. december, de kommer — men det er altså ganske enkelte forslag, der plukkes ud af hele buketten. Det, vi ønsker, er i allerhøjeste grad en samlet behandling og en samlet afvejning, men vi får i hvert fald lejlighed til at begynde på denne, ikke ved regeringens initiativ, men så ved vort initiativ.

Jeg går ud fra, at vi kan tale om disse

[Aksel Larsen.]

spørgsmål i udvalget. Vi påstår jo ikke, at vi absolut har fundet de vises sten, og at punktskatterne bør regulere endeligt sådan og sådan, men vi har rørt ved det område, hvor vi mente der burde ske lettelser, og hvor der kunne ske lettelser. Det må vi så forhandle nærmere om i udvalget, og jeg skulle tro, dels med de synspunkter, finansministeren ved andre lejligheder har båret til skue, og dels på grund af regeringens og regeringspartierne almindelige løfter om, at befolkningens skattebyrde ikke må blive for høj, at det må være muligt at nå til resultater.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den i London, Moskva og Washington den 1. juli 1968 undertegnede traktat om ikke-spredning af kernevåben.

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. VII) findes i tillæg A. sp. 987, fremsættelsen i tidenden sp. 492).

Sagen sættes til forhandling.

Camre: Da mit partis ordfører i nedrustningsspørgsmål ikke kan være til stede her i dag, skal jeg på socialdemokratiets vegne gøre nogle bemærkninger til denne sag.

Den foreliggende traktat om ikke-spredning af kernevåben repræsenterer det, som den svagere part i kernevåbenkapløbet, nemlig ikke-atommagterne, kan opnå i øjeblikket. Det er vel ikke alt, men det er noget uhyre værdifuldt. Traktaten forbyder de deltagende kernevåbenstater at overføre kerne-

våben og atomsprængstoffer til ikke-atomlandene, og den forbyder ikke-atomlandene at modtage eller at producere sådanne kernevåben. På tilsvarende måde forbydes det gensidigt at yde og at modtage hjælp til at udvikle kernevåben, og dette er en uhyre landvinding.

Den spredning af kernevåben til flere stater, som meget snart ville være blevet en kendsgerning, indebærer en dødelig risiko for hele verden. Efterhånden som fremstillingen af kernevåben bliver billigere, ville en række små stater uundgåeligt komme i besiddelse deraf, og de ville meget snart kunne tage dem i brug til at klare stridigheder med nabostater, og derefter kunne man hurtigt forvente optrapninger. Det er denne form for spredning, der standses med den foreliggende traktat, det er den såkaldte horisontale spredning, som ville give flere fingre mulighed for at trykke på atomaftrækkerne.

Men der eksisterer også en såkaldt vertikal spredning. Det vil sige, at atommagternes stadige opbygning af større lagre af atomvåben og dermed risikoen for et endnu større ragnarok ikke bliver standset ved denne traktat. Det forhold, at atommagterne kan fortsætte prøvesprængningerne, omend det kun er de underjordiske, og kan fortsætte oprustningen, giver denne traktat et vist præg af at være en monopolaftale imellem supermagterne USA og Sovjetunionen, og det gør det muligt for disse lande stadig at beherske verden uindskrænket og absolut.

De krav, som ikke-atommagterne rejste ved udformningen af traktaten, må socialdemokratiet derfor betegne som fuldt ud rimelige. Med udgangspunkt i den resolution om de principper, hvorpå en ikke-spredningsaftale måtte hvile, der blev vedtaget på FN's 20. generalforsamling i 1965, krævede som bekendt flere ikke-atomlande, at traktaten skulle tilstræbe en acceptabel ligevægt mellem gensidige forpligtelser og byrder for atommagterne og ikke-atommagterne. Sverige krævede blandt andre, at traktaten ud over sit øvrige indhold skulle indeholde en fuldstændig prøvestop aftale og et produktionsstop for spalteligt materiale til militærbrug, og jeg vil gerne understrege, at disse krav er, hvad socialdemokratiet havde ønsket at se gennemført. Vi fik på nedrustningsområdet kun traktatens for-